

ROMÂNIA
Ministerul Afacerilor Externe

Area Alexandru nr. 31, Sector 1
București 011822, România

Tel: +40 (0)21 319 2106

+40 (0)21 319 2125

Fax: +40 (0)21 319 6862

www.mae.ro

Nr. W 1 / 429/ 7 mai 2013

Aprob,

Traian Băsescu

Președintele României

De acord,

Victor Viorel Ponta

Prim - Ministru al României

MEMORANDUM

Avizat:

Mircea Dușa, Ministrul Apărării Naționale

Varujan Vosganian, Ministrul Economiei

Robert Marius Cazanciuc, ministrul Justiției

De la:

Titus Corlățean, ministrul Afacerilor Externe

TEMA: Inițierea procedurilor legale interne pentru semnarea *Tratatului privind comerțul cu arme convenționale*, adoptat la New York, la 2 aprilie 2013

I. Cadrul general

La 2 aprilie 2013, Adunarea Generală a ONU a adoptat, cu o largă majoritate¹, Tratatul privind comerțul cu arme (Arms Trade Treaty - ATT), finalizând un proces ONU, inițiat din 2005, cu scopul negocierii și **convenirii primelor standarde comune avansate**

¹ Rezoluția a fost inițiată de un grup de 9 state (7 state co-autoare ale rezoluției anterioare privind negocierea ATT, Argentina, Australia, Costa Rica, Finlanda, Japonia, Kenya și Marea Britanie, la care s-au adăugat Norvegia și SUA), a fost co-sponsorizată de 98 de state ONU, inclusiv toate statele UE. Rezoluția a fost adoptată cu votul favorabil a 154 de state (statele UE, SUA, Israel, Canada, ș.a.), alte 22 de state au votat abținere (printre care Arabia Saudită, Egipt, China, India, Indonezia, Qatar și Federația Rusă), iar Venezuela nu a votat. Iran, Coreea de Nord și Siria au votat împotriva.

pentru comerțul internațional cu armamente convenționale. ATT este un instrument major al relațiilor internaționale actuale, reglementând, la nivelul ONU, standarde normative avansate în domeniul comerțului cu arme.

Adoptarea ATT are semnificații profunde legate de responsabilizarea statelor care derulează operațiuni cu produse militare, de diminuarea comerțului ilicit cu armamente convenționale și de realizarea unui nivel adecvat de transparență în materie. După intrarea sa în vigoare, acest tratat va reduce impactul utilizării armelor convenționale asupra populației civile din zonele de conflict și va diminua încălcările regimurilor de embargo asupra comerțului cu arme, ale Consiliului de Securitate al ONU.

Potrivit prevederilor rezoluției care a permis adoptarea ATT, se solicită Secretarului General al ONU să deschidă spre semnare tratatul la 3 iunie 2013, iar statele membre ale ONU sunt încurajate să inițieze, cu celeritate, procedurile interne pentru semnarea și ratificarea celui mai nou tratat internațional.

II. Prezentarea sintetică a prevederilor ATT

ATT este un tratat cuprinzător, robust și echilibrat, conținând un pachet amplu de obligații și diligențe ale statelor părți, inclusiv interdicții exprese pentru transferurile de armamente convenționale care ar putea încălca obligațiile internaționale din tratatele și convențiile din domeniul drepturilor omului și din dreptul umanitar sau care ar putea fi utilizate în comiterea infracțiunilor de genocid, crime împotriva umanității și crime de război în toate tipurile de conflict armat. Textul ATT este disponibil pe pagina de web a conferinței diplomatice finale <http://www.un.org/disarmament/att/>, în cele 6 limbi oficiale ale ONU. Anexăm textul ATT în limba engleză (anexa 1) și versiunea tratatului în limba română (anexa 2).

Principalele obiective ale ATT sunt reglementarea celor mai avansate standarde comune pentru reglementarea comerțului internațional cu arme convenționale, prevenirea și eradicarea traficului ilicit cu arme convenționale, precum și prevenirea deturnării acestora pe „piața neagră” corespondentă.

Domeniul tratatului cuprinde operațiunile de export, import, brokeraj, tranzit și transbordare cu produse militare din cele 7 categorii de arme convenționale stabilite, pe larg, în Registrul ONU privind Armele Convenționale², precum și categoriei armelor de calibru mic și armamentelor ușoare (SALW). De asemenea, ATT se va aplica și categoriei armelor convenționale și componentelor acestora, dar doar în ceea ce privește exporturile.

ATT prevede expres obligația creării unor sisteme naționale de control al exporturilor de către statele exportatoare, posibilitatea creării unor sisteme de control al importurilor de către statele importatoare, precum și obligația reglementării unor liste naționale de arme supuse regimului de control al transferurilor. Se prevede, de asemenea, obligația creării unor registre naționale privind operațiunile de transfer, inclusiv privind operațiunile de tranzit și de transbordare, precum și elaborarea și transmiterea anuală a unor rapoarte naționale cu privire la aceste operațiuni prevăzute de tratat.

² Tancuri și vehicule blindate de luptă, sisteme de artilerie de calibru mare, aeronave de luptă, elicoptere de atac, nave de război, rachete și lansatoare de rachete

Tratatul conține un pachet de criterii pentru evaluarea prealabilă a operațiunilor de transfer de produse militare, pe care îl caracterizăm ca fiind mai extins decât cel din *acquis*-ul UE și care este aplicat, riguros și sistematic, de către toate statele europene și de alte state *like-minded*. Cu toate acestea, MAE consideră că textul tratatului nu ridică probleme de incompatibilitate cu dispozițiile *acquis*-ului UE, opinie susținută și de reprezentanții Comisiei Europene și ai SEAE, participanți în negocierile diplomatice de la New York.

ATT conține „regula de aur” a domeniului: interzicerea transferurilor de armamente pe baza unor criterii precum posibila încălcare a drepturilor omului și a dreptului internațional umanitar în țara de destinație a transferului. ATT interzice transferul de arme convenționale, a muniției convenționale și a așa numitelor „părți componente” și în situația când statul exportator are cunoștință că potențialul transfer ar fi utilizat pentru comiterea unor crime de genocid, unor crime împotriva umanității, sau în ipoteza unor încălcări grave ale Convențiilor de la Geneva din 1949, atacuri împotriva civililor și a obiectivelor civile, precum și a altor crime de război, așa cum sunt definite prin instrumentele internaționale la care statul exportator este parte.

Potrivit clauzelor finale, tratatul urmează să intre în vigoare după ratificarea sa de către 50 de state, iar prima Conferință a Statelor Părți (CSP) va avea loc într-un an de la data intrării sale în vigoare. Potrivit clauzelor finale, tratatul va putea fi amendat cel mai devreme la 6 ani de la intrarea în vigoare, cu sprijinul a ¼ dintre statele părți. ATT va beneficia de un Secretariat, ale cărui costuri de funcționare vor fi aprobate de către CSP. Este stipulată și posibilitatea aplicării sale provizorii de către semnatori.

În esență și în sinteză, ATT conține obligații juridice și angajamente care se regăsesc integral în legislația națională și sunt respectate în practica curentă românească în materia controlului exporturilor de produse și tehnologii militare. De asemenea, textul ATT nu conține referiri la operațiunile de reexport, spre exemplu, cea mai sensibilă tematică pentru partea română, în condițiile cunoscutelor dificultăți de reglementare bilaterală cu Federația Rusă a problematicii producției în România după licențe ale fostei URSS.

III. Oportunitatea inițierii procedurilor interne de semnare a ATT

Din postura de producător și exportator de talie medie în regiune, România și-a manifestat activ sprijinul pentru reglementarea juridică a comerțului internațional cu arme încă de la inițierea procesului de convenire a ATT. Țara noastră a susținut plenar obiectivul adoptării unui ATT puternic deoarece standardele naționale în materie sunt avansate, iar experiența românească de două decenii în politicile și practicile de control al exporturilor de armamente convenționale conferă un avantaj comparativ substanțial, care va trebui valorificat și în perioada imediat următoare.

Pe parcursul acestui proces ONU cu durata de 7 ani, România și-a manifestat interesul de adoptare a ATT nu doar la nivel declarativ politic, susținând inițiativele UE și ale altor state de avansare a procesului de negociere, ci și prin asumarea unora dintre pozițiile de vizibilitate atât în cadrul procesului pregător (un expert al Departamentului pentru controlul exporturilor/ ANCEX, din cadrul MAE, autoritate națională în materia controlului exporturilor de armamente convenționale, a deținut funcția de vicepreședinte), cât și în cadrul conferinței diplomatice finale (directorul general al ANCEX a deținut funcția

de vicepreședinte al conferinței diplomatice finale din martie 2013 și a fost invitat să facă parte din Comitetul de Redactare al acesteia).

Pe substanță, reglementarea normativă, încă din 1992, a unui sistem național de control al exporturilor, importurilor și altor operațiuni de transfer cu produse militare și procesul permanent de modernizare și de eficientizare a acestuia, corelată cu nivelul ridicat de transparență în domeniul comerțului cu arme (România figurează pe un onorant loc 3 mondial, după Marea Britanie și Elveția), sunt premisele fundamentale pentru inițierea, cu celeritate, a procedurilor legale interne care să permită țării noastre semnarea, și, ulterior, exprimarea consimțământului de a deveni parte la tratat.

Nu în ultimul rând, școala diplomatică românească a avut inițiativa unui astfel de instrument, devansând cu 4 decenii momentul actual printr-o propunere, comună cu Irlanda, din cadrul ONU, la Geneva, în anii '70 ai secolului trecut, a unui *Cod internațional de conduită privind comerțul cu armamente convenționale*.

România consideră că ATT nu va împiedica statele să achiziționeze arme convenționale în exercitarea dreptului lor legitim de auto-apărare, în conformitate cu prevederile articolului 51 din Carta Națiunilor Unite, sau pentru utilizarea în sprijinul operațiunilor umanitare și de menținere a păcii.

Deschiderea spre semnare a ATT la 3 iunie 2013, la sediul ONU din New York, reprezintă oportunitatea ca **România să facă parte dintre primele state membre ONU care vor semna acest tratat în chiar prima zi în care se va deschide spre semnare**, reiterând și o tradiție diplomatică consistentă a țării noastre în ceea ce privește marcarea importanței politice a unui nou instrument juridic prin însuși momentul semnării sale.

La data redactării prezentului memorandum, MAE nu deține date concrete semnificative privind nivelul de participare la ceremonia din data de 3 iunie. Informal, se cunoaște că cel puțin două state UE și Mexicul vor participa la nivel de ministru. MAE se află într-un proces amplu de coordonare cu statele *like-minded* în materie pentru a identifica nivelul adecvat de participare al țării noastre la acest eveniment.

După semnarea ATT de către România, MAE va iniția procedurile legale interne pentru ratificarea acestui nou instrument juridic internațional, astfel încât **România să devină stat originar al acestui tratat** (potrivit clauzelor finale, ATT va intra în vigoare la 90 de zile după ratificarea sa de către 50 de state).

IV. Aspecte de procedură

La 16 aprilie 2013, **Oficiul de afaceri juridice al ONU a notificat statele membre cu privire la deschiderea spre semnare, la 3 iunie 2013, la New York a Tratatului privind comerțul cu arme** (doc.C.N.250.2013.TREATIES-XXIV.8). Nota ONU menționează că, potrivit practicii internaționale consacrate, șefii de state, șefii de guverne și miniștrii afacerilor externe sunt împuterniciți, în virtutea funcțiilor, să semneze acest tratat internațional, fără prezentarea deplinei puteri. În eventualitatea în care împuterniciți ai acestora vor dori să semneze ATT, aceștia vor trebui să transmită depline puteri în acest sens, înainte de 3 iunie.

În conformitate cu **prevederile Legii nr. 590/ 2003 privind tratatele**, MAE a inițiat procedurile legale de aprobare a mandatului delegației României la conferințele diplomatice ale ONU din iulie 2012 și martie 2013 consacrate negocierii Tratatului privind comerțul cu

arme. Mandatul și deplinele puteri necesare delegației României la aceste conferințe diplomatice au fost avizate de către Primul ministru și aprobate de către Președintele României prin Memorandumul nr. W 1-1/ 239.

Prin Memorandumul nr. W 1-1/ 387 din 4 aprilie a.c., Președintele României a aprobat inițierea, **cu celeritate, a procedurilor interne pentru semnarea, de către România, a Tratatului privind comerțul cu arme la 3 iunie 2013** și, ulterior, exprimarea consimțământului României de a deveni parte la tratat.

Pentru operativitate, MAE a elaborat prezentul Memorandum ținând cont de cerințele de celeritate referitoare la inițierea și finalizarea procedurilor legale până la data de 3 iunie. În acest sens, ANCEX a solicitat **acordul, la nivel de experți și middle management**, al tuturor instituțiilor românești cu competențe în regimul de control al transferurilor de produse militare (Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Economiei, Ministerul Afacerilor Interne, Autoritatea Națională Vamală, SRI și SIE), în cadrul reuniunilor *Consiliului Interministerial pentru avizarea operațiunilor de export, import și altor operațiuni cu produse militare, pentru semnarea ATT de către România în cel mai scurt timp cu putință, respectiv la 3 iunie 2013.*

Prin corespondență la nivel de ministru, instituțiile românești cu competențe în materie și-au dat acordul scris pentru semnarea ATT de către România, de preferință la 3 iunie a.c.

Având în vedere prevederile Legii 590/ 2003, **MAE a elaborat prezentul Memorandum în vederea aprobării semnării Tratatului privind comerțul cu arme la data de 3 iunie 2013.**

În acest context, **propunem:**

1. Aprobarea semnării de către România a Tratatului privind comerțul cu arme, la data de 3 iunie 2013.
2. Delegarea ministrului Afacerilor Externe, respectiv a unui împuternicit al acestuia (doamna Simona Miculescu, Reprezentant Permanent al României la ONU), în vederea semnării Tratatului privind comerțul cu arme, la 3 iunie 2013, la sediul ONU din New York și eliberarea deplinei puteri în acest sens, în situația în care va fi desemnat un reprezentant al MAE pentru semnarea tratatului, în conformitate cu dispozițiile art.17 (1) din Legea 590/ 2003.